

Селекциялық жетістіктерді қорғау туралы

Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 13 шілдедегі N 422 Заңы.

Селекциялық жетістіктерді қорғау туралы

МАЗМҰНЫ

ҚОЛДАНУШЫЛАР НАЗАРЫНА!

Қазақстан Республикасының 2005.11.22. N 90 Заңымен енгізілген өзгерістер әртүрлі уақытта қолданысқа енгізілген (2-бапты қараңыз). Қажет болған жағдайда "Заң" Деректер базасының 5 версиясының алдыңғы редакцияларын қараңыз.

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша "рұқсат етілген", "жіберілген" және "жіберілетін" деген сөздер "ұсынылатын" деген сөзбен ауыстырылды - ҚР 27.11.2015 № 424-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі).

1-тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Осы Заң реттейтін қатынастар

Осы Заң селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы қызметтің құқықтық, экономикалық және ұйымдық негіздерін белгілейді, селекциялық жетістіктерді жасауға, ашуға, шығаруға, құқықтық қорғауға және пайдалануға байланысты туындайтын мүліктік, сондай-ақ олармен байланысты мүліктік емес жеке қатынастарды реттейді.

2-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

- 1) айрықша құқық - патент иесінің селекциялық жетістікті өз қалауы бойынша кез келген әдіспен пайдалануға мүліктік құқығы;
- 2) апелляциялық кеңес - уәкілетті органның дауларды сотқа дейін қарау жөніндегі бөлімшесі ;
- 3) асыл тұқымды мал – республикалық палатада тіркелген, тұқымның өнімділік бағыты мен деңгейіне сай келетін таза тұқымды мал;
- 4) асыл тұқымдық өнім (материал) – асыл тұқымды мал, сондай-ақ асыл тұқымды малдан алынған ұрық, эмбриондар, инкубациялық жұмыртқа, тәуліктік балапандар, уылдырық, құртшабақтар мен жас балықтар, асыл тұқымды аналық бал аралары, асыл тұқымды бал ара ұялары және бал ара пакеттері;

5) Ауыл шаруашылық дақылдарының сортын сынақтан өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссия - өсімдік сорттарының патентке қабілеттілігі мен шаруашылыққа пайдалылығына сараптама жасауды жүзеге асыратын агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы уәкілетті органның қарауындағы ұйым ;

6) бюллетень - селекциялық жетістіктерді қорғау мәселелері жөніндегі ресми мерзімдік басылым;

7) лицензиялық шарт - патент иесі (лицензиар) басқа тарапқа (лицензиатқа) селекциялық жетістікті белгілі бір түрде уақытша пайдалану құқығын беретін шарт;

8) мемлекеттік комиссиялар - агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы уәкілетті органның Ауылшаруашылық дақылдарының сортын сынақтан өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссиясы мен Тұқымдарды сынақтан өткізу және сапасын анықтау жөніндегі мемлекеттік комиссиясы;

9) отырғызылатын материал - репродукциялық және вегетациялық түрде көбейетін материалды қоса алғанда, кез келген түрдегі отырғызылатын материал (тұқым, көшет, өсімдіктер және өсімдіктердің оларды көбейтуге арналған бөліктері);

10) өтініш беруші - селекциялық жетістікке патент беруге өтінім берген жеке немесе заңды тұлға;

11) патент иеленуші - патенттің иесі;

12) патенттік сенім білдірілген өкілдер - жеке және заңды тұлғалардың уәкілетті орган мен сараптама жасау ұйымы алдындағы өкілдігіне Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құқық берілген Қазақстан Республикасының азаматтары;

13) селекциялық жетістік - адамның шығармашылық қызметінің нәтижесі болып табылатын өсімдіктің патент берілген жаңа сорты, жануарлардың жаңа тұқымы;

14) селекциялық жетістік авторы (селекционер) (бұдан әрі - автор) - сортты, тұқымды жасаған, тапқан немесе өсіріп шығарған жеке адам;

15) Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімі - Қазақстан Республикасының қорғалатын өсімдік сорттарының мемлекеттік тізілімі мен Қазақстан Республикасының патенттер берілген сорттарды, тұқымдарды қамтитын қорғалатын жануарлар тұқымдарының мемлекеттік тізілімі;

16) Селекциялық жетістіктердің пайдалануға ұсынылатын мемлекеттік тізілімі - пайдалануға ұсынылатын, өндірісте шаруашылыққа пайдалану үшін ұсынылатын сортты, тұқымды қамтитын, Қазақстан Республикасының селекциялық жетістіктерінің мемлекеттік тізілімі;

17) сорт - шаруашылық және биологиялық жағынан қасиеттері мен морфологиялық белгілері ұқсас, шығу тегі жағынан туыс, өз белгілерін тұқым қуалау арқылы келесі ұрпақтарға беретін және белгілі бір ботаникалық таксондағы өсімдіктердің басқа топтарынан ең болмағанда бір белгісі

бойынша ерекшеленетін бір дақылдың өсімдіктер тобы. Сорттың қорғалатын санаттары: клон, желі, бірінші ұрпақ буданы, жеке түр болып табылады;

18) тауарлық жануар - тауарлық өнім өндіру үшін пайдаланылатын жануар;

19) тұқым - белгілі бір шаруашылық және табиғи жағдайларда адамның шығармашылық қызметінің әсерімен қалыптасқан, "өз ішінде" өсіп-өнуі үшін саны жеткілікті және шаруашылық және асыл тұқымдық құндылыққа ие, іріктеу, таңдау, олардың генотипіне сай келетін технологиялық жағдайлар жасау арқылы қалыпты күйі сақталатын, сондай-ақ оны бір түрдегі басқа тұқымдардан ерекшелейтін морфологиялық, физиологиялық және шаруашылық жағынан пайдалы қасиеттерінде белгілі бір ерекшелігі бар жалпы шығу тегі ортақ ауыл шаруашылық жануарларының бір түрінің тобы. Тұқымның қорғалатын санаттары: тип, кросс, желі болып табылады;

20) Тұқымдарды сынақтан өткізу және сапасын анықтау жөніндегі мемлекеттік комиссия - жануарлар тұқымдарының патентке қабілеттілігіне және шаруашылыққа пайдалылығына сараптама жасауды жүзеге асыратын агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы уәкілетті органның консультативтік-кеңесші органы;

21) ұрық (тұқым) - тұқымдық материалдың барлық ботаникалық нысандары: тұқымның өзі, жемістер, дән шоғыры, күрделі жемістердің бөліктері, баданалар мен түйнектер;

22) алып тасталды - ҚР 27.11.2015 № 424-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі).

Ескерту. 2-бап жаңа редакцияда - ҚР 2007.03.02 N 237 Заңымен, өзгерістер енгізілді - ҚР 2012.01.12 № 540-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 17.01.2014 № 165-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.11.2015 № 424-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

3-бап. Селекциялық жетістікті құқықтық қорғау

1. Селекциялық жетістікке құқық Қазақстан Республикасының заңдарымен қорғалады және патентпен расталады. Патент селекциялық жетістікті пайдалануға патент иесінің айрықша құқығын, оның басымдығын және селекционердің авторлығын куәландырады.

2. Алынып тасталды

3. Патент қабілеттілігі мен шаруашылыққа пайдалылығы жөнінен селекциялық жетістіктерге сараптама жасауды және оларды сынақтан өткізуді селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы қызмет түрі ретінде Агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы уәкілетті орган жүзеге асырады, олар өндірісте пайдалануға ұсынылатын тиісті Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімдерін жүргізеді.

4. Патентпен селекциялық жетістікке берілген құқықтық қорғау көлемі сорттың, тұқымның сипаттамасына енгізілген белгілердің жиынтығымен анықталады.

5. Өсімдіктер сортына патенттің қолданылу мерзімі сараптама жасау ұйымына өтінім берілген күннен бастап - 25 жыл, мал тұқымдарына - 30 жыл, жүзім, сәндік ағаш, жеміс және орман дақылдары сорттарына, оның ішінде олардың қалемшелеріне - 35 жыл болады.

Патенттің қолданылу мерзімін патент иесінің өтініші бойынша уәкілетті орган ұзартады, бірақ ол 10 жылдан аспауы керек.

Ескерту. 3-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586, 2007.03.02. N 237, 2011.01.10 N 383-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

3-1-бап. Селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік орган

1. Селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік орган (бұдан әрі - уәкілетті орган) - Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын және селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы мемлекеттік реттеуді жүзеге асыратын мемлекеттік орган.

2. Уәкілетті органның құзыретіне:

1) селекциялық жетістіктерді құқықтық қорғау саласындағы мемлекеттік саясатты жүзеге асыруға қатысу;

2) селекциялық жетістіктерге патенттер беру;

2-1) селекциялық жетістікке патентті өзгеге беру шартын немесе патентті алуға құқықты тіркеу туралы өтініш нысанын бекіту;

2-2) селекциялық жетістікті пайдалануға лицензиялық шартты немесе қосалқы лицензиялық шартты тіркеу туралы өтініш нысанын бекіту;

3) селекциялық жетістіктерді пайдаланушы жеке және заңды тұлғалардың қызметіне бақылау;

4) хаттамаларды жазу және әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау, әкімшілік жазалар қолдану;

5) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру жатады.

Ескерту. 3-1-баппен толықтырылды - ҚР 2004.07.09 N 586, өзгеріс енгізілді - 2011.07.05 N 452-IV (2011.10.13 бастап қолданысқа енгізіледі), 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

3-2-бап. Селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы мемлекеттік монополия

1. Өтінім материалдарына, қорғау құжатына және өсімдіктердің қорғалатын сорттары мен жануарлар тұқымдары бойынша мемлекеттік тізілімге өзгерістер енгізуді; Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімінен үзінді көшірме ұсынуды; өтініш берушінің белгіленген

мерзім аяқталған күннен бастап алты айға дейін өткізіп алған ақы төлеу мерзімін қалпына келтіруді; автордың куәлігін, қосымшаларды және олардың телнұсқаларын беруді; қорғау құжатының қолданылу мерзімін күшінде ұстап тұруды, ұзартуды және қорғау құжатын беру, күшінде ұстап тұру, ұзарту туралы мәліметтерді жариялауды; ашық лицензия беруге арналған өтінім қабылдауды; шарттардың қосымша келісімдеріне сараптама жүргізуді, шарттарды тіркеу туралы мәліметтер жариялауды; патенттік құжаттаманы (нөмірленген немесе атауы жазылған) іздестіруді; баспа және электрондық басылымдарды өткізуді және жариялауды; кепіл шартына сараптама жүргізуді қоса алғанда, селекциялық жетістіктерге өтінімдер қабылдау және өтінімдерге алдын ала сараптама жүргізу, патентті немесе селекциялық жетістіктерге патент алу құқығын басқаға беру шарттарына, лицензиялық (қосалқы лицензиялық) шарттарға сараптама жүргізу, Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімін жүргізу, селекциялық жетістіктер туралы мәліметтерді жариялау, қорғау құжаттарын беруге дайындау жөніндегі қызмет мемлекеттік монополияға жатады және оны Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорынның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған сараптама ұйымы жүзеге асырады.

2. Сараптама ұйымының қызметімен технологиялық байланысты қызметке:

1) өтінім материалдарының көшірмелерін әзірлеу;

2) селекциялық жетістіктерге арналған қорғау құжаттары бойынша анықтамалар, статистикалық мәліметтер ұсыну;

3) төлемдерді қайта есепке алу және растау жатады.

3. Мемлекеттік монополия субъектісі өндіретін және (немесе) өткізетін тауарлардың (жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің) бағаларын монополияға қарсы органмен келісу бойынша уәкілетті орган белгілейді.

Ескерту. 1-тарау 3-2-баппен толықтырылды - ҚР 2004.07.09 N 586 Заңымен; жаңа редакцияда - ҚР 2012.07.10 N 34-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен; өзгеріс енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2-тарау. Селекциялық жетістіктің патентке қабілеттілігі

4-бап. Селекциялық жетістіктің патентке қабілеттілік шарттары

1. Патент жаңалығы, ерекшелігі, біртектілігі және тұрақтылығы бар селекциялық жетістікке беріледі.

2. Егер өтінім жасалған күнге дейін белгілі бір селекциялық жетістіктің ұрығы немесе басқа да отырғызылатын материалы, асыл тұқымдық материалы мына аумақта:

1) Қазақстан Республикасында - өтінім берілген күнге дейін бір жыл бұрын;

2) кез келген басқа мемлекетте - өтінім берілген күнге дейін бір жылдық дақылдар бойынша төрт жыл бұрын және көп жылдық дақылдар, тұқымдар бойынша алты жыл бұрын сатылмаса және автор

немесе оның құқықтық мирасқоры сортты, тұқымды пайдалану үшін басқа адамдарға бермесе, сорт, тұқым жаңа деп есептеледі.

Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізіліміне тиісті тек пен түр енгізілген күнге дейін пайдалануға ұсынылатын Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімінде тіркелген сорт, тұқым сортқа, тұқымға жаңа болуы жөнінде талап қойылмай-ақ патентке қабілетті деп танылуы мүмкін.

Мұндай селекциялық жетістіктерге осы Заңның 3-бабында аталған патенттің қолданылу мерзімі пайдалануға ұсынылатын жылдан бастап патент берілген жыл аралығындағы мерзімге қысқартылады. Осы Заңның 9-бабында көзделген уақытша құқықтық қорғау мұндай селекциялық жетістіктерге қатысты қолданылмайды.

3. Егер сорттың, тұқымның өтінім берілген кезде бар екені жалпыға мәлім кез келген басқа сорттан, тұқымнан анық өзгешелігі болса, олар ерекшелік өлшемдеріне сай келеді. Патент алуға өтінім беру немесе сорттың, тұқымның жаңа сорттардың, тұқымдардың ресми тізіліміне енгізілуі, осы өтінім беру нәтижесінде патент берілген немесе сорт, тұқым аталған тізілімге енгізілген жағдайда, сортты, тұқымды өтінім берілген күннен бастап кез келген елде жалпыға мәлім етеді.

Сорттардың, тұқымдардың жалпыға мәлімдігі өсіру, пайдалану және жариялау фактілері бойынша да белгіленуі мүмкін. Сорттың, тұқымның сипатталу және айырықша ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік беретін белгілер қалпына келтірілетін және дәл сипаттауға ыңғайлы болуға тиіс.

4. Егер сорттың, тұқымның көбею ерекшеліктерін есепке алғанда осы сорт өсімдіктері немесе тұқым селекцияланатын белгілері бойынша біртекті болса, сол сорт пен тұқым біртекті деп есептеледі.

5. Егер сорттың, тұқымның негізгі белгілері - әрбір көбеюден кейін, ал көбеюдің ерекше циклы жағдайында көбеюдің әр циклының соңында өзгеріссіз қалса, олар тұрақтылық өлшеміне сай келеді.

Ескерту. 4-бапқа өзгеріс енгізілді - Қазақстан Республикасының 2004.07.09. N 586 Заңымен.

5-бап. Селекциялық жетістікке патент алуға өтінім

1. Патент алуға өтінім сараптама жасау ұйымына беріледі.

Өтінім электрондық цифрлық қолтаңбамен куәландырылған электрондық құжат түрінде берілуі мүмкін.

Автордың немесе оның құқықтық мирасқорының патент алуға өтінім беруге құқығы бар.

Селекциялық жетістік қызмет тапсырмасын немесе қызметтік міндеттерді орындау кезінде жасалған, ашылған немесе шығарылған жағдайда, егер автор мен жұмыс берушінің арасындағы шартта өзгеше көзделмесе, патент алуға өтінім беру құқығы жұмыс берушіге тиесілі болады.

Егер селекциялық жетістікті бірнеше адам жасаса, ашса немесе шығарса немесе олар авторлардың құқықтық мирасқорлары болса, өтінімді сол өтініш жасаушылар беруі мүмкін.

Өтінім сенімхатқа негізделген өкілеттікке сүйеніп, патент алуға байланысты істі жүргізетін өкіл арқылы берілуі мүмкін.

1-1. Мемлекеттік комиссияда еңбек функциялары жүзеге асырылғанға дейін жүргізілген селекциялық жетістіктерді жасау, анықтау және шығару жөніндегі селекциялық жұмыс жағдайларын қоспағанда, ауыл шаруашылығы дақылдарының сұрыптарын сынақтан өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссиялардың қызметкерлері комиссиядағы бүкіл жұмыс кезеңі ішінде селекциялық жетістікке Қазақстан Республикасының патентін беруге өтінім ұсынуға құқығы жоқ.

2. Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын жеке тұлғалар немесе шетелдік заңды тұлғалар патент алу және олардың күшінде болуы жөніндегі істерді жүргізеді, шағым кеңесіне қарсылықтар береді және уәкілетті органда тіркелген патенттік сенім білдірілген өкілдер арқылы оларды қарауға қатысады.

Қазақстан Республикасында тұрақты тұратын, бірақ уақытша одан тысқары жерлерде жүрген жеке тұлғалар Қазақстан Республикасының шегіндегі хат жазысу мекен-жайын көрсеткен жағдайда, патенттік сенім білдірілген өкілсіз патенттермен байланысты істерді жүргізе алады.

Патенттік сенім білдірілген өкілдің өкілеттігі оған өтінім беруші немесе патент иесі берген сенімхатпен куәландырылады.

3. Селекциялық жетістікке патент алуға өтінім өсімдіктің әрбір сортына, жануарлардың тұқымына ресімделеді және онда:

- 1) патент беру туралы өтініш;
- 2) селекциялық жетістік сауалнамасы;
- 3) іс өкіл арқылы жүргізілген жағдайда, сенімхат болуға тиіс.

Селекциялық жетістікке патент беруге жасалған өтінімге белгіленген мөлшерде өтінім беруге ақы төленгенін растайтын құжат және оның мөлшерін азайту үшін негіздемені растайтын құжат қоса тіркеледі, олар өтініммен бірге немесе өтінім түскен күннен бастап екі ай ішінде табыс етілуі мүмкін. Тиісті ақы төленген жағдайда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін, бірақ екі айдан аспауы керек.

Белгіленген мерзімде ақы төленгені туралы құжаттар табыс етілмеген жағдайда өтінім берілмеген деп танылады.

4. Патент алуға арналған өтінім қазақ немесе орыс тілінде беріледі.

5. Өтінім құжаттарына қойылатын талаптарды және оларды қарау тәртібін уәкілетті орган белгілейді. Мәлімделген сортқа, тұқымға сараптама жасауға қажетті басқа құжаттар мен материалдар мемлекеттік комиссияның сауал салуы бойынша беріледі.

Сараптама жүргізуге арналған өтінімді мәні бойынша қарау тәртібін агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Ескерту. 5-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586, 2007.03.02. N 237, 2011.01.10 N 383-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі), 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

6-бап. Селекциялық жетістіктің атауы

1. Селекциялық жетістіктің атауы селекциялық жетістікті бір ізге түсіруге мүмкіндік беруге, қысқа болуға, сол немесе соған жақын ботаникалық немесе зоологиялық түрдің бар селекциялық жетістіктерінің атауларынан өзгеше болуға тиіс. Ол тек цифрлардан ғана тұрмауға, қасиеттеріне, шығу тегіне, селекциялық жетістіктің маңызына, селекционердің жеке басына қатысты жаңылыстырмауға тиіс, адамгершілік пен мораль принциптеріне қайшы келмеуге тиіс.

Селекциялық жетістіктің ұсынылған атауының дұрыстығын тексеруді мемлекеттік комиссиялар сараптама жасау ұйымынан өтінім материалдары келіп түскен күннен бастап екі ай мерзімде жүзеге асырады.

2. Егер бірдей сорт, тұқым үшін селекциялық жетістікке берілген өтінім Қазақстан Республикасына немесе басқа елдерге берілсе, сорттың, тұқымның атауы осы баптың 1-тармағының талаптарына сай келмейтін жағдайларды қоспағанда, бірдей сорттың, тұқымның атауы да бірдей болуға тиіс.

3. Егер сорттың, тұқымның атауы осы баптың 1 және 2-тармақтарында белгіленген талаптарға сай келмесе, өтініш беруші сараптама жасау ұйымының сауал салуы бойынша екі ай мерзімде жаңа атау ұсынуға міндетті.

Егер аталған мерзім ішінде өтінім беруші аталған талаптарға сәйкес келетін жаңа атау ұсынбаса не шағым беру кеңесінде селекциялық жетістіктің мақұлдаудан бас тартуды дауламаса, уәкілетті орган селекциялық жетістікті тіркеуден бас тартады.

4. Селекциялық жетістікті пайдаланушы кез келген адам, тіпті патенттің қолданылу мерзімі өтіп кеткен соң да, сорттың, тұқымның Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімінде тіркелген атауын көрсетуге міндетті.

Ескерту. 6-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586, 2007.03.02. N 237, 2011.01.10 N 383-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі), 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

7-бап. Селекциялық жетістіктің басымдығы

1. Сорттың, тұқымның басымдығы сараптама жасау ұйымына өтінім берілген күн бойынша белгіленеді.

Егер сарапшы ұйымға бір мезгілде бір сол селекциялық жетістікке патент беруге екі немесе одан да көп өтінім түссе, неғұрлым бұрын ұсынылатын өтінімге басымдық белгіленеді. Егер өтінім берушілер арасындағы келісіммен өзгеше көзделмесе, бұл өтінімдер бір күнде ұсынылатын жағдайда, патент сарапшы ұйым берген неғұрлым бұрынғы тіркеу нөмірі бар өтінім бойынша беріледі.

2. Басымдық Селекциялық жетістіктерді қорғау жөніндегі халықаралық конвенцияға қатысушы елде бірінші өтінімнің берілген күні бойынша белгіленуі мүмкін (конвенциялық басымдық). Өтініш беруші бірінші өтінімнің конвенциялық басымдық құқығын ол берілген күннен бастап 12 ай ішінде пайдаланады.

Конвенциялық басымдық құқығын пайдаланғысы келген өтініш беруші сараптама жасау ұйымына ұсынылатын өтінімде бірінші өтінімнің басымдық күнін және келесі өтінім берілген күннен бастап үш ай ішінде бірінші өтінімнің осы өтінім берілген орган куәландырған көшірмесін табыс етуге тиіс.

Осы шарттар орындалған жағдайда өтініш беруші бірінші өтінім берілген күннен бастап үш жыл ішінде қосымша құжаттама мен сынақ өткізуге қажетті материал бермеуге құқылы.

Ескерту. 7-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586, 2007.03.02. N 237, 2011.01.10 N 383-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

3-тарау. Селекциялық жетістікке патент беруге жасалған өтінімнің сараптамасы

8-бап. Алдын ала жүргізілетін сараптама

1. Өтінім берілген күннен бастап екі ай мерзім өткен соң сараптама жасау ұйымы ол бойынша алдын ала сараптама жүргізеді. Алдын ала сараптама жүргізу барысында өтінімге басымдық берілген күн белгіленеді, қажетті құжаттардың бар-жоғы және оларға белгіленген талаптардың орындалуы тексеріледі. Патент беруге жасалған өтінімге алдын ала сараптама екі ай мерзімде жүргізіледі.

Өтінім берушінің селекциялық жетістіктің мәнін өзгертпей, өтінім құжаттарына түзетулер мен нақтылауларды осы өтінім бойынша тиісті шешім қабылданғанға дейін енгізуге құқығы бар.

Көрсетілген өзгерістер өтінім келіп түскен күннен бастап екі ай ішінде енгізілген кезде төлем алынбайды.

Қорғау құжатын алу құқығын басқаға беру кезінде өтінім берушіні көрсетуге қатысты өзгерістер немесе өтінім берушінің атауын өзгерту, сондай-ақ өтінім құжаттарындағы техникалық сипаттағы қателерді түзету тиісті төлем төленген кезде Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізіліміне тіркелген селекциялық жетістік туралы мәліметтер енгізілген күнге дейін жүргізілуі мүмкін.

Сараптама ұйымы жоқ құжаттарды немесе түзетілген материалдарды сұрата алады, өтінім беруші оларды сұрау салу жөнелтілген күннен бастап екі ай мерзімде ұсынуға міндетті.

2. Сортқа, тұқымға жасалған өтінімге келіп түскен, өтінімнің алғашқы материалдарында келтірілмеген белгілері бар және өтінім берілген сорттың, тұқымның мәнін өзгертетін қосымша материалдар өтінім қаралған кезде назарға алынбайды.

3. Алдын ала сараптаманың оң нәтижесін алған кезде уәкілетті орган өтінімді одан әрі қарау туралы шешім қабылдайды, бұл жөнінде өтінім беруші он жұмыс күні ішінде хабардар етіледі. Өтінімнің және селекциялық жетістік сауал-сұрақтарының көшірмелері мемлекеттік комиссияға жіберіледі.

4. Егер алдын ала жүргізілген сараптамада өтінімнің белгіленген талаптарға сай келмейтіндігі анықталса, оны одан әрі қараудан бас тарту туралы шешім қабылданады, ол туралы өтініш берушіге бір ай мерзімде хабарланады.

5. Өтінімді одан әрі қараудан бас тарту туралы шешімге өтініш беруші шешімді алған күннен бастап екі ай ішінде уәкілетті органға қарсылық бере алады. Шағым кеңесі қарсылықты ол келіп түскен күннен бастап екі ай мерзімде қарауға тиіс.

Шағым кеңесі шешіміне өтініш беруші ол шешімді алған күннен бастап алты ай ішінде сотқа шағымдануы мүмкін.

6. Алдын ала жүргізілген сараптама нәтижесінде оң шешім шығарылған өтінімдер туралы мәліметтер өтінім түскен күннен бастап 18 ай өткеннен кейін бюллетеньде жарияланады. Өтініш берушінің өтінуі бойынша сараптама жасау ұйымы өтінім материалдарын аталған мерзімнен бұрын да жариялай алады.

7. Сорттың, тұқымның авторы өтінім материалдарында өз есімінің жариялануынан бас тартуға құқылы.

Ескерту. 8-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586; 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

9-бап. Селекциялық жетістіктің уақытша құқықтық қорғалуы

1. Қорғауға өтінім жасалған селекциялық жетістікке өтінім туралы мәліметтер жарияланған күннен бастап патент берілген күнге дейін уақытша құқықтық қорғау белгіленеді.

2. Патент иесі патент алғаннан кейін селекциялық жетістікті уақытша құқықтық қорғау кезеңінде осы Заңның 14-бабының 1-тармағында аталған әрекеттерді өтініш берушінің рұқсатынсыз жасаған адамнан өтем алуға құқығы бар.

3. Селекциялық жетістікті уақытша құқықтық қорғау кезеңінде өтініш берушіге тек ғылыми мақсаттарда және сату мен өзгедей беру селекциялық жетістікке құқықты өзгедей беруге немесе ұрықты, асыл тұқымдық материалды олардың қорын құру мақсатымен өтініш берушінің тапсырысы

бойынша өндіруге байланысты болған жағдайларда ғана ұрықты, асыл тұқымдық материалды сатуға және өзгедей беруге ұсынылатын.

Аталған талаптарды өтініш беруші немесе оның келісімімен басқа адам бұзған жағдайда уақытша құқықтық қорғау болған жоқ деп есептеледі.

10-бап. Селекциялық жетістіктің патент қабілетіне жасалған өтінімдер сараптамасы

1. Кез келген мүдделі адам өтінім туралы мәліметтер жарияланған күннен күннен бастап алты ай ішінде мемлекеттік комиссияға мәлімделген селекциялық жетістікке қатысты талабын жібере алады.

Негізделген талаптың түскені туралы мемлекеттік комиссия өтініш берушіге талаптың мәнін баяндай отырып хабарлайды.

Талаппен келіспеген жағдайда өтініш берушінің хабарламаны алған күннен бастап үш ай мерзімде мемлекеттік комиссияға дәлелді қарсылық жіберуге құқығы бар.

Уәкілетті орган мемлекеттік комиссияның қорытындысы негізінде шешім қабылдайды және ол туралы мүдделі адамға хабарлайды.

Егер сорт, тұқым жаңалық өлшеміне сәйкес келмесе, патент беруден бас тарту туралы шешім қабылданады.

2. Сорттың, тұқымның ерекшелігін, біртектілігін және тұрақтылығын сынақтан өткізуді қабылданған әдістемелер бойынша мемлекеттік комиссиялар белгіленген мерзімде жүргізеді.

Мемлекеттік комиссиялар сараптама жасау ұйымы өтінім материалдарын жіберген күннен бастап бір ай ішінде патент қабілеттілігіне сынақтар өткізудің нақты мерзімдері туралы сараптама жасау ұйымын хабардар етеді.

Өтініш беруші ұрықтың немесе асыл тұқымдық материалдың сараптама үшін қажетті мөлшерін табыс етуге міндетті.

3. Мемлекеттік комиссиялар Қазақстан Республикасының, сондай-ақ тиісті шарттар жасасылған басқа мемлекеттердің басқа да ұйымдары жүргізген сынақтардың нәтижелерін және өтініш беруші табыс еткен деректерді пайдалануға құқылы.

4. Сұрып, тұқым патентке қабілеттілік шарттарына сәйкес келген кезде, мемлекеттік комиссия сұрыпты, тұқымды сипаттай отырып, қорытынды жасайды.

Мемлекеттік комиссия қорытындысының негізінде уәкілетті орган он жұмыс күні ішінде селекциялық жетістікке патент беру туралы шешім шығарады, бұл жөнінде өтініш берушіге он жұмыс күні ішінде жазбаша хабарлама жіберіледі.

Уәкілетті органның патент беру туралы шешім қабылдағаны туралы хабарлама өтінім берушіге ұсынылатын күннен бастап үш ай ішінде өтінім беруші сараптама ұйымына патент беруге дайындағаны және жариялағаны үшін тиісті төлемді, сондай-ақ мемлекеттік баж төлемін растайтын құжатты ұсынады. Көрсетілген құжаттар ұсынылмаған кезде, өткізіп алған мерзімді қалпына келтіру төлемі туралы құжат ұсынылған жағдайда, төлем мерзімі үш ай ішінде қалпына келтірілуі мүмкін. Керісінше жағдайда өтінім кері қайтарып алынды деп есептеледі, өтінім бойынша іс жүргізу тоқтатылады, бұл жөнінде өтінім беруші қалпына келтіру мерзімі өткен күннен бастап он жұмыс күні ішінде хабардар етіледі.

5. Егер сараптама жүргізу барысында сұрыптың, тұқымның патентке қабілеттілік талаптарына сай келмейтіндігі анықталған жағдайда, уәкілетті орган мемлекеттік комиссия қорытындысының негізінде он жұмыс күні ішінде патент беруден бас тарту туралы шешім қабылдайды, бұл жөнінде өтінім берушіге он жұмыс күні ішінде жазбаша хабарлама жіберіледі.

Өтініш беруші патент беруден бас тарту туралы шешімге оны алған күннен бастап үш ай мерзімде уәкілетті органға қарсылық бере алады. Қарсылықты шағым кеңесі ол түскен күннен бастап үш ай мерзімде қарауға тиіс.

Шағым кеңесінің шешіміне өтініш беруші ол шешімді алған күннен бастап алты ай ішінде сотқа шағымдана алады.

6. Өтініш беруші сараптама қарсы қойған барлық материалдармен таныса алады. Өтініш беруші сұраған материалдардың көшірмелерін уәкілетті орган оған сауал салудан алған күннен бастап бір ай мерзімде жібереді.

Ескерту. 10-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2004.07.09 N 586, 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

4-тарау. Автор және патент иесі

11-бап. Селекциялық жетістіктің авторы

1. Селекциялық жетістікті шығармашылық еңбегімен жасаған, ашқан немесе өсіріп шығарған жеке тұлға автор болып танылады.

2. Егер селекциялық жетістік бірнеше адамның ұжымдық шығармашылық еңбегімен жасалса, олардың бәрі де оның авторлары (Қосымша авторлары) болып есептеледі. Авторларға тиесілі құқықтарды пайдалану тәртібі олардың арасындағы келісіммен белгіленеді.

3. Авторға (авторларға) тек техникалық, ұйымдастырушылық, материалдық (қаржылық) көмек көрсеткен немесе сортқа, тұқымға берілетін құқықтарды әзірлеуге және ресімдеуге жәрдемдескен адамдар авторлар болып танылмайды.

Ескерту. 11-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 07.04.2015 № 300-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

12-бап. Селекциялық жетістік авторының құқықтары

1. Автордың жеке мүліктік емес құқықтары иеліктен шығарылмайтын болып табылады және мерзімсіз қорғалады.

2. Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізіліміне енгізілген селекциялық жетістіктің патент иеленуші болып табылмайтын авторына уәкілетті орган оның авторлығын растайтын ресми куәлік береді.

3. Өзінің селекциялық жетістігіне өз есімін беруге автордың құқығы бар.

4. Автордың өзі жасаған, ашқан немесе өсіріп шығарған селекциялық жетістікті патенттің қолданылу мерзімі ішінде пайдаланғаны үшін патент иеленушіден сыйақы алуға құқығы бар. Сыйақы төлеу мөлшері мен шарттары патент иеленуші мен автор арасында жасалған келісімде айқындалады. Келісім болмаған жағдайда авторға сыйақы төлеу мөлшері мен тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде айқындалады.

Бұл орайда автор сыйақысының мөлшері патент иеленушінің селекциялық жетістіктерді пайдаланғаны үшін алатын жыл сайынғы түсімдері, оның ішінде лицензия сатудан алатын түсімдері сомасының бес процентінен кем болмауға тиіс.

Егер автордың патент иеленушімен шартында өзгеше көзделмесе, авторға сыйақы селекциялық жетістік пайдаланылған әрбір жыл біткеннен кейін алты ай ішінде төленеді.

Егер селекциялық жетістікті бірнеше автор жасаса, ашса немесе шығарса, егер олардың арасындағы келісімде өзгеше белгіленбесе, сыйақы авторларға тең үлеспен төленеді.

Ескерту. 12-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586; 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 31.10.2015 № 382-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

13-бап. Селекциялық жетістіктің патент иесі

Патент:

1) селекциялық жетістік авторына (авторларына);

2) оның мұрагеріне (мұрагерлеріне);

3) автор (авторлар) немесе оның (олардың) құқықтық мирасқорлары Селекциялық жетістікке патент беру туралы шешім қабылданған кезге дейін селекциялық жетістікке жасаған өтінімінде не уәкілетті органға берген өтінішінде көрсетілген жеке және (немесе) заңды тұлғаларға (олардың келісімі болған кезде);

4) егер селекциялық жетістікті қызметкер қызметтік тапсырманы немесе қызметтік міндеттерін орындау кезінде жасаса, ашса немесе шығарса, жұмыс берушіге беріледі.

Атына патент беру сұралып отырған бірнеше адам болған жағдайда, оларға бір патент беріледі.

Ескерту. 13-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586; 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

14-бап. Патент иеленушінің құқықтары мен міндеттері

1. Егер мұндай пайдалану басқа патент иеленушілердің құқықтарын бұзбайтын болса, патент иеленушінің селекциялық жетістікті пайдалануға айрықша құқығы болады. Селекциялық жетістікке қатысты мынадай іс-әрекетке патент иеленушінің рұқсаты керек:

- 1) өндіру немесе молайту (көбейту);
- 2) көбейту мақсаты үшін ұрықты себетіндей деңгейге жеткізу;
- 3) сатуға ұсыну;
- 4) сату немесе өткізудің өзге де түрлері;
- 5) Қазақстан Республикасының аумағынан әкету;
- 6) Қазақстан Республикасының аумағына әкелу;
- 7) жоғарыда аталған мақсаттар үшін сақтау.

2. Патент иеленушінің құқығы азаматтық айналымға патент иеленушінің рұқсатынсыз енгізілген ұрықтар мен асыл тұқымды жануарлардан өндірілген өсімдік материалы мен тауарлы малға да қолданылады.

3. Осы баптың 1-тармағының ережелері селекция жетістіктерінің сорты мен тұқымының:

1) егер осы селекциялық жетістіктердің өздері басқа селекциялық жетістіктің белгілерін мұра ретінде иеленбеген болса, селекциялық жетістіктің белгілерін елеулі дәрежеде мұра ретінде иеленетін;

2) селекциялық жетістіктен көрінеу ерекшеленбейтін;

3) Алынып тасталды

4) оларды молайту селекциялық жетістікті сан мәрте пайдалануды қажет ететін ұрықтары мен асыл тұқымды материалына қатысты қолданылады.

Селекциялық жетістік бастапқысынан айқын ерекшеленген кезде:

1) бастапқы селекциялық жетістіктің генотипін немесе генотиптерінің комбинациясын білдіретін негізгі белгілерді сақтай отырып, бастапқы селекциялық жетістіктің немесе бастапқы селекциялық жетістіктің маңызды белгілеріне өзі ие болып қалатын селекциялық жетістіктің неғұрлым маңызды белгілеріне ие болып қалса;

2) бастапқы сорттан, тұқымнан жеке іріктеу, индукцияланған немесе өздігінен клондалған мутантты іріктеу, қайыра будандастыру және гендік инженерия сияқты әдістерді қолданудан туындаған ауытқуларды қоспағанда, бастапқы селекциялық жетістік генотипіне немесе генотиптерінің комбинациясына сәйкес келсе селекциялық жетістік басқа (бастапқы) селекциялық жетістіктің белгілерін елеулі түрде ие болып қалған селекциялық жетістік деп танылады.

4. Алынып тасталды

5. Патент иеленуші:

1) азаматтық айналымға өндірісте пайдалануға ұсынылатын сортты, тұқымды енгізуге;

2) сортты, тұқымды қорғау мақсатында мемлекеттік комиссия белгілеген ресми сипаттамада көрсетілген белгілердің сақталуы үшін патенттің қолданылу мерзімі ішінде сортты, тұқымды бірқалыпты ұстап тұруға;

3) патентті күшінде ұстау үшін жыл сайын ақы төлеп тұруға міндетті.

Ескерту. 14-бапқа өзгеріс енгізілді - Қазақстан Республикасының 2004.07.09. N 586 Заңымен

15-бап. Патент иеленушінің құқықтарын бұзғаны үшін жауаптылық

1. Осы Заңды бұза отырып өсімдіктер сортын, жануарлар тұқымын пайдаланатын жеке немесе заңды тұлға патент иеленушінің құқықтарын бұзғанына кінәлі болып саналады.

2. Жеке немесе заңды тұлға, егер:

1) патент иеленушінің рұқсатынсыз өтінім берілген сорт, тұқым туралы коммерциялық құпия болып табылатын мәліметті ашса;

2) өндірілген және сатылған өсімдіктердің қорғалатын сорттарына, асыл тұқымды мал тұқымдарына тіркелгендегісінен өзгеше атау берсе;

3) өндірілген және сатылатын өсімдіктердің қорғалатын сорттарына, асыл тұқымды мал тұқымдарына селекциялық жетістікпен шатастыратындай дәрежеде ұқсас атау берсе;

4) іс жүзінде ондай емес өндірілген және (немесе) сатылатын тұқымдарға, асыл тұқымды материалға селекциялық жетістіктің іс жүзінде ондай емес атауын берсе;

5) селекциялық жетістік туралы шындыққа сай келмейтін мәліметтері бар құжаттар табыс етсе , патент иесінің құқықтарын бұзушы болып саналады.

3. Патент иеленушінің құқықтарын бұзған тұлға патент иесіне селекциялық жетістікті пайдаланғаны үшін өтем төлеуге, сондай-ақ заңдарға сәйкес осы Заңды бұзу салдарынан туындаған басқа да шығындардың орнын толтыруға міндетті.

4. Айрықша немесе айрықша емес лицензияның иесі патент иеленушінің жазбаша рұқсаты бойынша немесе оның сенімхаты бойынша патентті бұзушыға талап қоя алады.

5. Шығындардың орнын толтыру туралы талап шығын келтірілген күннен басталып, патенттің бұзылу кезеңіне белгіленеді.

16-бап. Құқықты мұраға қалдыру

Селекциялық жетістікке өтінім беру және оған патент алу құқығы, селекциялық жетістікті пайдалануға, сондай-ақ сыйақыға және оны пайдаланудан түскен кіріске айрықша құқық мұра ретінде немесе құқықтық мирасқорлық тәртібімен ауысады.

Ескерту. 16-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2004.07.09. N 586; 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

17-бап. Патент иеленушінің айрықша құқықтарын бұзу болып танылмайтын іс-әрекет

Селекциялық жетістікті пайдалануға қатысты:

1) жеке және коммерциялық емес мақсаттарда жасалатын;

2) сынау мақсатында жасалатын;

3) осы Заңның 14-бабының 1 және 2-тармақтарында көзделген жағдайларды қоспағанда, селекциялық жетістіктерді басқа сорттар мен тұқымдар шығарудың бастапқы материалы ретінде пайдалану жөніндегі іс-әрекеттер патент иеленушінің құқықтарын бұзу болып танылмайды.

17-1-бап. Бұрынғыша пайдалану құқығы

1. Селекциялық жетістікке басымдық берілген күнге дейін автордан тәуелсіз жасалған селекциялық жетістікке ұқсас өсімдік сортын немесе жануар тұқымын Қазақстан Республикасының аумағында адал пайдаланған немесе осыған қажетті әзірліктер жасаған тұлғаның осындай пайдалану көлемін кеңейтпей оны өтеусіз пайдалану құқығы (бұрынғыша пайдалану құқығы) сақталады.

Бұрынғыша пайдалану құқығы басқа тұлғаға ұқсас өсімдік сорты немесе жануар тұқымы пайдаланылған немесе осыған қажетті әзірліктер жасалған өндіріспен бірге ғана берілуі мүмкін.

2. Басымдық берілген күннен кейін, бірақ патент беру туралы мәліметтер жарияланған күнге дейін селекциялық жетістікті пайдалануды бастаған тұлға патент иесінің талабы бойынша одан әрі пайдалануды тоқтатуға міндетті. Бірақ, мұндай тұлға патент иесіне осы пайдаланудың нәтижесінде келтірілген шығындарды өтеуге міндетті емес.

Ескерту. 17-1-баппен толықтырылды - Қазақстан Республикасының 2005.11.22. N 90 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз) Заңымен.

5-тарау. Селекциялық жетістікті пайдалану

18-бап. Лицензиялық шарт

1. Патент иеленуші болып табылмайтын кез келген тұлға селекциялық жетістікті патент иеленушінің рұқсатымен ғана лицензиялық шарт негізінде пайдалануға құқылы.

2. Лицензиялық шартта лицензиатқа:

1) селекциялық жетістікті лицензиардың оны пайдалану мүмкіндігін сақтап пайдалану құқығы мен лицензияны басқа тұлғаларға беру құқығын (жай, ерекше емес лицензия);

2) селекциялық жетістікті лицензиардың оны пайдалану мүмкіндігін сақтап, бірақ лицензияны басқа тұлғаларға беру құқығынсыз пайдалану құқығын (ерекше лицензия);

3) селекциялық жетістікті лицензиардың оны пайдалану мүмкіндігін сақтамай және лицензияны басқа тұлғаларға беру құқығынсыз пайдалану құқығын (толық лицензия) беру көзделуі мүмкін.

Егер лицензиялық шартта лицензияның түрі көрсетілмесе, ол жай, ерекше емес лицензия деп есептеледі.

3. Лицензиаттың басқа тұлғаға (қосалқы лицензиатқа) селекциялық жетістікті пайдалану құқығына ерекше емес лицензия беруі туралы шарт (қосалқы лицензиялық шарт) лицензиялық шартта көзделген жағдайларда ғана жасалуы мүмкін.

Егер лицензиялық шартта өзгеше көзделмесе, қосалқы лицензиаттың іс-әрекеті үшін лицензиар алдында лицензиат жауаптылықта болады.

4. Лицензиялық және қосалқы лицензиялық шарттар жазбаша нысанда жасалады және уәкілетті органда тіркелуге жатады. Жазбаша нысанның немесе тіркеу туралы талаптың сақталмауы шарттың жарамсыздығына әкеп соғады.

Лицензиялық шарттарды тіркеу сараптама жасау ұйымы жүргізетін материалдарды сараптау нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

Егер Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгеше көзделмесе, қосалқы лицензиялық шарттарды тіркеудің тәртібіне лицензиялық шарттарды тіркеу туралы ережелер қолданылады.

Лицензиялық шартты тіркеу үшін сараптама жасау ұйымына белгіленген нысандағы өтініш ұсынылады.

Өтінішке:

1) титулдық парақпен жабдықталған шарттың төрт дана түпнұсқасы қоса беріледі. Шарттың әрбір данасы тігіледі, тігілген және нөмірленген парақтардың саны туралы жазба жасалған қағаз пломбамен бекітіледі, мөр бедерлемесі мен екі тараптың немесе соған уәкілеттік берілген екі тарап тұлғаларының қолдары қойылады.

Материалдарды тіркеуге беру шартқа қол қойылған күннен бастап алты ай мерзімнен кешіктірілмей жүзеге асырылады.

Шарт түпнұсқаларының орнына шарттың нотариат куәландырған көшірмелері ұсынылуы мүмкін;

2) өтініш патенттік сенім білдірілген өкіл немесе өзге де өкіл арқылы берілген жағдайда, сенімхат;

3) мемлекеттік бажды төлегенін растайтын құжат қоса беріледі.

Ұлттық өтініш берушілер жоғарыда көрсетілген құжаттардан басқа, лицензиардың (қосалқы лицензиардың) басқару органдарының, (құрылтайшылардың немесе акционерлердің жалпы жиналысының) шарт жасасу және заңды тұлғаның атынан өтініш берген жағдайда, шартқа ұйым басшысының қолын қою өкілеттігін беру мәселесі жөніндегі шешімін ұсынады.

Өтініш пен басқа да қажетті құжаттар қазақ және орыс тілдерінде ұсынылады. Шетелдік есімдер мен заңды тұлғалардың атаулары қазақ және орыс транслитерациясымен көрсетілуге тиіс. Егер құжаттар басқа тілде ұсынылса, өтінішке олардың нотариат куәландырған қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы қоса беріледі.

Өтініш бір лицензиялық шартқа қатысты болуға тиіс.

Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын жеке тұлғалар немесе уәкілетті органға шарт материалдарын өз атынан беретін шетелдік заңды тұлғалар, шартты тіркеуге байланысты құқықтарды Қазақстан Республикасының тіркелген патенттік сенім білдірілген өкілдері арқылы жүзеге асырады.

Уақытша Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде жүрген оның азаматтары Қазақстан Республикасы аумағының шегінде хат-хабар алмасуға арналған мекенжайларын көрсеткен жағдайда, шартты тіркеуге байланысты құқықтарды патенттік сенім білдірілген өкілдерсіз жүзеге асырады.

5. Өтініш беруші құжаттар тізбесін тіркеу үшін ұсынғаннан кейін сараптама жасау ұйымы өтініш келіп түскен күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде келіп түскен құжаттарға алдын ала сараптама жүргізеді, оның барысында қажетті құжаттардың болуы және оларға қойылған талаптардың

сақталуы тексеріледі, өтінішке қоса берілетін шарт материалдарында сараптама жүргізуге ақы төленгенін растайтын құжат болмаған жағдайда, өтініш берушіге төлем шоты беріледі. Бұл жағдайда көрсетілген мерзімдер сараптама жасау ұйымына төлемнің келіп түскен күнінен бастап есептеледі.

Лицензиялық шарттың қарауға қабылданған материалдары бойынша жиырма күн мерзімде мәні бойынша сараптама жүргізіледі, оның барысында Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес лицензиялық шарт материалдарын зерделеу жүргізіледі.

6. Жоюға болатын, лицензиялық шартты тіркеуге кедергі жасайтын негіздер:

1) патенттің күшінде қалуы үшін төлемнің жүргізілмеуі;

2) шартта Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға қайшы келетін ережелердің болуы.

7. Құжаттарды ресімдеуге қойылатын талаптар бұзылған немесе осы баптың 6-тармағында көрсетілген, шартты тіркеуге кедергі жасайтын, бірақ жоюға болатын негіздер болған жағдайда сараптама жасау ұйымы өтініш берушіге ол ұсынылатын күннен бастап үш ай мерзімде жетіспейтін немесе түзетілген құжаттарды ұсыну немесе қажетті өзгерістер мен толықтыруларды енгізу туралы ұсынысы бар сауалды жібереді. Бұл жағдайда осы баптың 5-тармағында көрсетілген сараптаманы жүргізу мерзімдері жетіспейтін немесе түзетілген құжаттарды ұсынған күннен бастап есептеледі.

8. Мынадай негіздер болған:

1) соған қатысты шарт жасалатын селекциялық жетістікке патенттің қолданылуы тоқтатылған;

2) сараптама жасау ұйымының сауалына үш ай ішінде уақтылы жауап қайтарылмаған;

3) сараптама жасау ұйымының сауалына жауапта барлық қажетті мәліметтер мен құжаттар болмаған;

4) лицензиялық шартта лицензиаттың қосалқы лицензиялық шарт жасасу туралы өкілеттігі болмаған және уәкілетті органда тіркелген лицензиялық шарт болмаған жағдайда, сараптама жасау ұйымы лицензиялық шартты тіркеуден бас тарту туралы қорытынды шығарады.

Сараптама жасау ұйымы қорытынды шығарғаннан кейін екі жұмыс күні ішінде бас тарту себептерін көрсете отырып, осы қорытындыны уәкілетті органға жібереді.

9. Сараптама нәтижесі оң болған жағдайда сараптама жасау ұйымы бес жұмыс күні ішінде уәкілетті органға лицензиялық шартты тіркеуге кедергі келтіретін негіздердің жоқтығы туралы қорытындыны жібереді.

Лицензиялық шартты тіркеу туралы немесе тіркеуден бас тарту туралы шешімді уәкілетті орган сараптама жасау ұйымының қорытындысы келіп түскен кезден бастап бес жұмыс күні ішінде қабылдайды.

10. Лицензиялық шартты тіркеу туралы шешім шығарылғаннан кейін уәкілетті орган:

1) соған қатысты шарт жасалатын өнеркәсіптік меншік объектісінің қорғау құжатына қосымшаны ресімдейді;

2) шарттың титулдық парағына тіркеу күнін, тіркеу нөмірін көрсете отырып, оның тіркелгені туралы мөртабан соғады;

3) тіркелген шарттардың тізіліміне шарт туралы мәліметтерді енгізеді;

4) алып тасталды - ҚР 07.04.2015 № 300-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

5) шартты тіркеу туралы мәліметтерді жариялау үшін тіркелген шарттың үш данасын қорытындымен бірге сараптама ұйымына жібереді.

Шарттың екі данасы тиісті уәкілетті орган мен сараптама ұйымында сақталады және бақылау даналары болып табылады.

Сараптама ұйымы тіркелген шарттар бойынша соған қатысты шарт жасалатын өнеркәсіптік меншік объектісінің қорғау құжатына қосымшаны ресімдейді, тіркелген шарттың екі данасын және қорғау құжатына қосымшаны өтініште хат-хабар алысу үшін көрсетілген мекенжай бойынша жібереді, тіркелген шарттар туралы мәліметтерді, атап айтқанда, шарттың тіркеу нөмірі мен күнін, шарт тараптарының атауын немесе толық деректерін, шарт нысанасын, шарттың қолданылу мерзімін, шарттың қолданылу аумағын бюллетеньде жариялайды.

Тіркелген лицензиялық шартқа, қосалқы лицензиялық шартқа өзгерістер немесе толықтырулар енгізу туралы өтініш уәкілетті органға беріледі, бұл ретте лицензиялық шарттарды тіркеу туралы ережелер қолданылады.

Кез келген тұлға тіркелген лицензиялық шарттар, қосалқы лицензиялық шарттар тізілімінен тіркелген шарттар туралы мәліметке қатысты үзінді көшірмені ашық жариялау үшін алуы мүмкін.

Үшінші тұлғаны лицензиялық шарт мәтінімен таныстыруға, сондай-ақ одан үзінді көшірме алуға шарт тараптарының жазбаша келісімімен ғана жол беріледі.

Уәкілетті орган сараптама жасау ұйымының қорытындысы негізінде лицензиялық шартты тіркеуден бас тарту туралы шешім шығарған жағдайда, қаралып отырған шарт бойынша құжаттар тіркеуден бас тарту туралы шешіммен бірге өтініште көрсетілген мекенжай бойынша қайтарылады.

11. Лицензиялық шарт пен қосалқы лицензиялық шарт уәкілетті органда тіркелген күнінен бастап күшіне енеді.

12. Елдегі төтенше жағдайлар кезінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің селекциялық жетістікті патент иеленушінің келісімінсіз, бірақ оны дереу хабардар етіп және оған мөлшерлес өтемақысын төлей отырып пайдалануға рұқсат етуге құқығы бар. Өтемақының мөлшері туралы дауларды сот шешеді.

Ескерту. 18-бап жаңа редакцияда - ҚР 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен; өзгеріс енгізілді - ҚР 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

19-бап. Ашық лицензия

Патент иеленуші кез келген тұлғаға селекциялық жетістікті пайдалануға лицензия алу құқығын беру туралы уәкілетті органға өтініш бере алады (ашық лицензия).

Аталған лицензияны алуға тілек білдірген тұлға патент иеленушімен төлемдер туралы шарт жасасып, оны міндетті түрде уәкілетті органда тіркетуге міндетті. Шарт жөніндегі дауларды сот қарайды.

Патент иеленушінің ашық лицензияға құқық беру туралы өтініші бюллетеньде ашық лицензия туралы мәліметтер жарияланған күннен бастап үш жыл бойы өз күшін сақтайды. Аталған мерзім шегінде патентті күшінде ұстау үшін төленетін ақы ашық лицензия туралы мәліметтер жарияланған жылдан кейінгі жылдан бастап елу процентке кемітіледі.

Ескерту. 19-бапқа өзгеріс енгізілді - Қазақстан Республикасының 2004.07.09. N 586 Заңымен

20-бап. Мәжбүрлеу лицензиясы

1. Патент иеленуші селекциялық жетістікті пайдаланбаған және ол қолайлы коммерциялық жағдайларда лицензиялық шарт жасаудан бас тартқан жағдайда, егер селекциялық жетістік патент беру туралы мәліметтер жарияланған күннен бастап үш жыл ішінде селекциялық жетістікке патент беру туралы мәліметтер жарияланғаннан кейін селекциялық жетістік үздіксіз пайдаланылмаса, кез келген тұлға өзіне ерекше емес мәжбүрлеу лицензиясын беру туралы сотқа өтініш жасай алады. Егер патент иеленуші селекциялық жетістіктің пайдаланылмауы дәлелді себептерге байланысты болмағанын дәлелдемесе, сот аталған лицензияны төлемдердің мерзімдерін, мөлшері мен тәртібін көрсете отырып береді. Төлемдердің мөлшері лицензияның қалыптасқан практикаға сәйкес белгіленген рыноктық бағасынан төмен белгіленбегенге тиіс.

Кез келген мәжбүрлеу лицензиясы ең алдымен Қазақстан Республикасының ішкі рыногының қажеттерін қамтамасыз ету үшін берілуге тиіс.

Аталған селекциялық жетістікті пайдалану құқығын мәжбүрлеу лицензиясы берілген тұлға басқа тұлғаға осы селекциялық жетістікті пайдаланылатын кәсіпорынмен бірге ғана беруі мүмкін.

Мәжбүрлеу лицензиясын беруге себеп болған мән-жайлардың қолданылуы тоқтатылған жағдайда сот оның күшін жоюға тиіс.

2. Селекциялық жетістіктерді бұл орайда қолайлы коммерциялық жағдайларда лицензиялық шарт жасасудан бас тартқан басқа патент иеленушінің селекциялық жетістікке құқығын бұзбай пайдалана алмайтын патент иеленушінің өзіне селекциялық жетістікті Қазақстан Республикасының аумағында пайдалануға ерекше емес мәжбүрлеу лицензиясын беру туралы сотқа арыз жазып жүгінуге құқығы бар.

Аталған лицензия берілген жағдайда сот патенті басқа тұлғаға тиесілі селекциялық жетістіктің пайдаланылу шегін, төлемдердің мерзімдерін, мөлшері мен тәртібін белгілеуге тиіс. Бұл орайда төлемдердің мөлшері лицензияның қалыптасқан практикаға сәйкес белгіленген рыноктық бағасынан төмен белгіленбеуге тиіс.

Селекциялық жетістікті пайдалануға осы тармақ негізінде алынған құқық осы селекциялық жетістікке патентті сол құқықтың берілуіне байланысты берген жағдайда ғана берілуі мүмкін.

20-1-бап. Селекциялық жетістікке патентті немесе патент алу құқығын өзгеге беру

1. Селекциялық жетістікке патентті немесе патент алу құқығын өзгеге беру тек қана өзгеге беру шартымен ресімделеді.

Өзгеге беру шарты оған қатысты шарт жасалатын селекциялық жетістікке ерекше құқықтың қолданылу мерзімі ішінде кез келген уақытта жасалуы мүмкін.

Өзгеге беру шарты жазбаша нысанда жасалады және уәкілетті органда міндетті түрде тіркелуге жатады.

Өзгеге беру шартын тіркеу сараптама жасау ұйымы жүргізетін оның материалдарын сараптау нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

2. Өзгеге беру шартын тіркеу үшін сараптама жасау ұйымына белгіленген нысандағы өтініш ұсынылады.

Өтінішке:

1) нысанасы біртектес өнеркәсіптік меншік объектілері болып табылатын, титулдық парақпен жабдықталған, өзгеге беру шартының төрт дана түпнұсқасы қоса беріледі. Шарттың әрбір данасы тігіледі, тігілген және нөмірленген парақтардың саны туралы жазба жасалған қағаз пломбамен бекітіледі, мөр бедерлемесі мен екі тараптың немесе соған уәкілеттік берілген екі тарап тұлғаларының қолдары қойылады.

Өзгеге беру шарты түпнұсқаларының орнына шарттың нотариат куәландырған көшірмелері немесе құқықты беру фактісін көрсететін, нотариат куәландырған шарттан үзінді көшірмелер ұсынылуы мүмкін;

2) өтініш патенттік сенім білдірілген өкіл немесе өзге өкіл арқылы берілген жағдайда, сенімхат;

3) мемлекеттік баждың төленгенін растайтын құжат қоса беріледі.

Ұлттық өтініш берушілер жоғарыда көрсетілген құжаттардан басқа, қорғау құжаты немесе ерекше құқық иесінің басқару органдарының, құрылтайшылардың немесе акционерлердің жалпы жиналысының шарт жасасу және шартқа ұйым басшысының қолын қою өкілеттігін беру мәселесі жөніндегі шешімін ұсынады.

Өтініш және басқа да қажетті құжаттар қазақ және орыс тілдерінде ұсынылады. Шетелдік есімдер мен заңды тұлғалардың атаулары қазақ және орыс транслитерациясымен көрсетілуге тиіс. Егер құжаттар басқа тілде ұсынылса, өтінішке олардың нотариат куәландырған қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы қоса беріледі.

Өтініш өзгеге берудің бір шартына қатысты болуға тиіс.

3. Селекциялық жетістіктерге патентті немесе патент алу құқығын өзгеге беру шартын тіркеген кезде осы Заңның 18-бабының 5-10-тармақтарында көзделген ережелер қолданылады.

Өзгеге беру шарты уәкілетті органда тіркелген күнінен бастап күшіне енеді.

Ескерту. 5-тарау 20-1-баппен толықтырылды - ҚР 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6-тарау. Патенттің қолданылуын тоқтату

21-бап. Патентті жарамсыз деп тану

1. Патент бүкіл қолданылу мерзімі ішінде, егер:

1) оның мәлімдеуші берген селекциялық жетістіктің біртектілігі және тұрақтылығы туралы расталмаған деректер негізінде берілгені;

2) патент берген күнінде селекциялық жетістіктің жаңалық пен ерекшелік өлшемдеріне сәйкес келмегені;

3) патентте патент иесі ретінде аталған адамның патент алуға заңды негіздемелері болмағаны анықталса, оның берілуі дау туғызуы және оған қарсылықтар бойынша жарамсыз деп танылуы мүмкін.

2. Осы баптың 1-тармағының 1), 2) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша патент беруге қарсы қарсылық уәкілетті органға беріледі. Егер қосымша сынақтар өткізу қажет етілмесе, қарсылықты шағым кеңесі оның түскен күнінен бастап алты ай мерзімде қарауға тиіс. Қарсылық берген тұлға патент иесін қарсылықпен таныстыруға міндетті.

Шағым кеңесінің шешіміне қарсылық білдіруші тұлға немесе патент иесі өздерінің шешімді алған күнінен бастап алты ай ішінде сотқа шағым беруі мүмкін. Апелляциялық кеңес туралы ережені уәкілетті орган бекітеді.

Ескерту. 21-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 2004.07.09 N 586, 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

21-1-бап. Селекциялық жетістікке патенттің қолданылуын қалпына келтіру. Соңынан пайдалану құқығы

1. Патентті күшінде ұстап тұрудың белгіленген мерзімінде төленбеуіне байланысты төлемнің белгіленген мерзімі өткен күннен бастап тоқтатылған селекциялық жетістікке патенттің қолданылуы патент иеленушінің өтінішхаты бойынша қалпына келтірілуі мүмкін.

Мұндай өтінішхат патентті күшінде ұстап тұру үшін төлемнің белгіленген мерзімі өткен күннен бастап үш жыл ішінде патенттің қолданылуын қалпына келтіру төлемі туралы құжат ұсынылған кезде, бірақ осы Заңға сәйкес белгіленген патенттің қолданылу мерзімі өткенге дейін берілуге тиіс.

Сараптама ұйымы патенттің қолданылуы қалпына келтірілгені туралы мәліметтерді бюллетеньде жариялайды, сондай-ақ оларды өзінің интернет-ресурсында орналастырады. Жариялау күні патенттің қолданылуын қалпына келтіру күні болып табылады.

2. Патенттелген селекциялық жетістікті патенттің қолданылуы тоқтатылған күн мен патенттің қолданылуы қалпына келтірілгені туралы мәліметтер бюллетеньде жарияланған күн арасындағы кезеңде Қазақстан Республикасы аумағында пайдалана бастаған не көрсетілген кезеңде осыған қажетті дайындықтарды жасаған кез келген тұлға патенттелген селекциялық жетістікті одан әрі өтеусіз пайдалану құқығын осындай пайдаланудың (соңынан пайдалану құқығы) көлемін кеңейтпестен сақтайды.

Соңынан пайдалану құқығы басқа жеке немесе заңды тұлғаға осы селекциялық жетістікті пайдалану орын алған немесе осыған қажетті дайындықтар жасалған өндіріспен бірге берілуі мүмкін.

Ескерту. 6-тарау 21-1-баппен толықтырылды - ҚР 07.04.2015 № 300-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

22-бап. Патенттің күшін жою және оны мерзімінен бұрын тоқтату

1. Селекциялық жетістікке берілген патенттің күшін уәкілетті орган:

1) оны осы Заңның 21-бабына сәйкес заңсыз деп таныған;

2) сорт, тұқым біртектілік пен тұрақтылық көрсеткіштеріне ендігі жерде сәйкес келмеген;

3) сорттың, тұқымның аман сақталуын тексеру үшін сараптама органының өтініші бойынша патент иеленуші қажетті ақпаратты, ұрықты, асыл тұқым материалдарын және құжаттарды 12 ай ішінде бермеген немесе осы мақсаттар үшін жергілікті жерлерде сортқа, тұқымға инспекция жүргізу үшін жағдайлар болмаған;

4) егер патент иеленуші басқа, неғұрлым лайықты атау ұсынбаса, патент берілгеннен кейін селекциялық жетістіктің атауы жойылған кездерде жояды.

2. Патенттің қолданылуы:

1) патент иеленушінің бюллетеньде патенттің қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтату туралы мәліметтер жарияланған күннен бастап уәкілетті органға берген өтініші негізінде;

2) ақы төлеудің белгіленген мерзімі өткен күннен бастап патентті күшінде ұстаудың белгіленген мерзімінде ақы төленбеген жағдайда мерзімінен бұрын тоқтатылады.

Ескерту. 22-бапқа өзгеріс енгізілді - Қазақстан Республикасының 2004.07.09. N 586 Заңымен

6-1-тарау. Апелляциялық кеңес және патенттік сенім білдірілген өкілдер

Ескерту. Заң 6-тараумен толықтырылды - ҚР 2012.01.12 № 537-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

22-1-бап. Апелляциялық кеңес

1. Апелляциялық кеңес осы Заңның 8-бабының 5-тармағына, 10-бабының 5-тармағына, 21-бабының 2-тармағына сәйкес берілетін қарсылықтар бойынша дауларды сотқа дейін қарау жөніндегі уәкілетті органның құрылымдық бөлімшесі болып табылады.

1-1. Осы баптың 2-тармағында көрсетілген қарсылықтар бойынша дауларды сотқа дейін қарау міндетті болып табылады.

2. Апелляциялық кеңеске мынадай:

1) уәкілетті органның селекциялық жетістікке патент беруге өтінімді одан әрі қараудан бас тарту туралы шешімдеріне;

2) селекциялық жетістікке патент беруден бас тарту туралы;

3) селекциялық жетістікке патент беруге қарсы қарсылықтар берілуі мүмкін.

Осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген қарсылықты өтініш беруші немесе оның құқықтық мұрагері тікелей өзі не өкіл арқылы бере алады.

Осы тармақтың 3) тармақшасында көзделген қарсылықты кез келген мүдделі тұлға тікелей не өкіл арқылы бере алады.

Қарсылық уәкілетті органға қазақ және орыс тілдерінде жазбаша арыз нысанында тікелей беріледі немесе пошта арқылы жіберіледі. Қарсылыққа қоса берілетін материалдар қазақ және орыс тілдерінде ұсынылады.

Егер қарсылық факсимильдік байланыс немесе электрондық пошта арқылы берілсе, ол осындай қарсылықты алған күннен бастап бір айдан кешіктірілмей қағаз жеткізгіштегі түпнұсқасымен расталуға тиіс.

Қарсылық осы Заңда көрсетілген мерзімдер ішінде беріледі.

Осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген қарсылықтарды берудің өтінім беруші өткізіп алған мерзімі оның өтінішхаты бойынша қалпына келтіріледі. Өтініш беруші мерзімді қалпына келтіру туралы өтінішті мерзімі өтіп кеткен күннен бастап он екі айдан кешіктірмей беруі мүмкін. Мұндай өтініш апелляциялық кеңеске берілетін қарсылықпен бір мезгілде ұсынылады.

3. Қарсылықты патенттік сенім білдірілген өкіл немесе өзге де өкіл арқылы берген жағдайда, сенімхат қазақ және орыс тілдерінде беріледі, егер сенімхат басқа тілде (шетел тілінде) берілсе, онда ол қазақ және орыс тілдеріне аударылуға тиіс, сенімхаттың аудармасы нотариаттық түрде куәландырылады. Қарсылықтың материалдарына нотариат куәландырған сенімхаттың түпнұсқасы қоса беріледі немесе ол нотариат куәландырғанын растау үшін апелляциялық кеңестің хатшысына көшірмесімен бірге ұсынылады.

4. Берілген қарсылық апелляциялық кеңес алқасының отырысында осы Заңда белгіленген мерзім ішінде қаралуға тиіс. Қарсылықты қарау мерзімі қарсылықты берген тұлғаның өтініші бойынша ұзартылуы, сондай-ақ патент иеленуші ұзартуы мүмкін, бірақ бұл ұзарту қарсылықты қарау үшін белгіленген мерзім аяқталатын күннен бастап алты айдан аспауға тиіс.

5. Қарсылық берген тұлға, патент иеленуші апелляциялық кеңес шешіміне осындай шешімді алған күннен бастап алты ай ішінде сотқа шағым жасауы мүмкін.

Ескерту. 22-1-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 07.04.2015 № 300-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 31.10.2015 № 378-V (01.01.2016 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

22-2-бап. Қарсылықты апелляциялық кеңесте қараудан бас тарту негіздері

1. Егер:

1) қарсылық апелляциялық кеңесте қаралуға жатпаса;

2) қарсылыққа қол қойылмаса не оған қол қоюға өкілеттігі жоқ тұлға қол қойса;

3) қарсылық белгіленген мерзімді бұза отырып берілсе және аталған мерзімді ұзарту мен қалпына келтіру мүмкіндігі жоқ болса;

4) өтініш беруші қарсылықты беруді ресімдеуге, мазмұндауға және рәсімдеуге қойылатын талаптарға қатысты кемшіліктерді белгіленген мерзімде жоймаса, қарсылықты қарауға қабылдаудан бас тартылады.

Көрсетілген мән-жайлар болған жағдайда, қарсылық берген тұлғаға алынған қарсылықты қарауға қабылдауға болмайтыны және ол берілген жоқ деп есептелетіні туралы хабарлама жіберіледі .

Қарсылық берген тұлға немесе оның өкілі берілген қарсылықты апелляциялық кеңес алқасы шешімді жарияланғанға дейін қайтарып алуы мүмкін.

22-3-бап. Қарсылықты апелляциялық кеңес алқасының отырысында қарау

1. Қарсылықты қарау құрамында кемінде бес мүшесі бар апелляциялық кеңес алқасының отырысында жүзеге асырылады. Дауды қарау басталғанға дейін апелляциялық кеңес алқасының дербес құрамының құпиялылығы қамтамасыз етілуге тиіс.

Апелляциялық кеңес алқасының отырысына қорытынды ұсыну үшін ғылыми ұйымдардың өкілдері мен тиісті бейіндегі мамандар шақырылуы мүмкін.

2. Апелляциялық кеңес алқасы отырысты өткізу мерзімдерін мынадай жағдайларда:

1) қарсылықты қарауға қатысу құқығы бар тұлғалардың біреуі келмегендіктен, қарсылықты бұл отырыста қарау мүмкін болмаса;

2) мәні бойынша шешім қабылдау үшін жетіспейтін қосымша құжаттарды (дәлелдемелерді) тараптардың ұсынуы қажет болғанда;

3) тараптардың өтініші бойынша кейінге қалдыруға құқылы.

3. Қарсылықты қарауға қатысушы тұлғалардың:

1) іс материалдарымен танысуға, олардан үзінді көшірме жасауға, олардың көшірмесіне тапсырыс беруге және оны алуға;

2) дәлелдемелер ұсынуға;

3) дәлелдемелерді зерттеуге қатысуға;

4) апелляциялық процеске қатысушыларға сұрақтар қоюға;

5) өтініштер мәлімдеуге;

6) апелляциялық кеңес алқасының мүшелеріне ауызша және жазбаша түсініктер беруге;

7) қарсылықты қарау барысында туындаған барлық мәселелер бойынша өзінің дәлелдері мен пайымдауларын ұсынуға;

8) іске қатысушы басқа тұлғалардың өтініштеріне, дәлелдері мен пайымдауларына қарсылық білдіруге құқығы бар.

4. Дау мәні бойынша шешілген жағдайда апелляциялық кеңес алқасы шешім шығарады.

Шешім апелляциялық кеңес алқасы мүшелерінің жай көпшілік даусымен қабылданады. Дауыстар тең болған жағдайда апелляциялық кеңес алқасының отырысында төрағалық етушінің дауысы шешуші болып табылады.

Қарсылықты қарау нәтижелері бойынша мынадай:

1) қарсылықты қанағаттандыру туралы;

2) қарсылықты ішінара қанағаттандыру туралы;

3) қарсылықты қарау мерзімдерін кейінге қалдыру туралы;

4) қарсылықты қанағаттандырудан бас тарту туралы шешім шығарылады.

5. Апелляциялық кеңес алқасы шешім шығарылған күннен бастап он жұмыс күні ішінде апелляциялық кеңестің шешімін әзірлейді және тараптарға жібереді. Апелляциялық кеңестің шешімі жазбаша нысанда баяндалады және ол кіріспелік, сипаттамалық, дәлелдемелік және қарарлық бөліктерден тұруға тиіс.

Апелляциялық кеңестің шешіміне апелляциялық кеңес алқасының барлық мүшелері қол қояды.

22-4-бап. Патенттік сенім білдірілген өкілдер

1. Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұратын, жоғары білімі және зияткерлік меншік саласында кемінде төрт жыл жұмыс өтілі бар, аттестаттаудан өткен және зияткерлік меншік саласындағы уәкілетті органда тіркелген Қазақстан Республикасының әрекетке қабілетті азаматы патенттік сенім білдірілген өкіл болуға құқылы.

Уәкілетті орган патенттік сенім білдірілген өкілдерге кандидаттарды аттестаттаудан өткізу үшін уәкілетті орган мен сараптама жасау ұйымының қызметкерлері арасынан аттестаттау комиссиясын құрады. Бұл ретте, аттестаттау комиссиясы мүшелерінің ең аз саны кемінде бес қызметкерден тұрады.

Уәкілетті орган патенттік сенім білдірілген өкілдерге кандидаттарды аттестаттауды сенім білдірілген өкілдерге кандидаттардан өтініштердің келіп түсуіне қарай жылына кемінде бір рет өткізеді.

Аттестаттау комиссиясы аттестаттау нәтижелері бойынша кандидатты аттестаттау не аттестаттаудан бас тарту туралы шешім шығарады. Аттестаттау комиссиясы шешімінің нысанын уәкілетті орган бекітеді.

Аттестаттау комиссиясы шешім шығарған кезден бастап үш ай ішінде мұндай шешімге сот тәртібімен шағым жасалуы мүмкін.

Патенттік сенім білдірілген өкілге аттестаттау емтиханын ойдағыдай тапсырған кандидатқа патенттік сенім білдірілген өкіл куәлігі беріледі, оның нысанын уәкілетті орган белгілейді.

Патенттік сенім білдірілген өкілдерге кандидаттарды аттестаттаудан өткізу және куәлік беру үшін Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленетін мемлекеттік баж алынады.

2. Патенттік сенім білдірілген өкілдерге кандидаттар аттестаттауына:

1) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес кәсіпкерлік қызметпен айналысуға тыйым салынған адамдар;

2) уәкілетті органның және оның ведомстволық бағыныстағы ұйымдарының қызметкерлері, сондай-ақ олардың жақын туыстары, жұбайы (зайыбы) болып табылатын адамдар;

3) қылмыс жасағаны үшін заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынбаған соттылығы бар адамдар;

4) осы Заңға сәйкес патенттік сенім білдірілген өкілдердің тізілімінен шығарылған адамдар жіберілмейді.

3. Патенттік сенім білдірілген өкілдің қызметі аттестаттау комиссиясының хаттамалық шешімімен:

1) патенттік сенім білдірілген өкілдің аттестаттау комиссиясына берген өтініші негізінде;

2) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес кәсіпкерлік қызметпен айналысуға тыйым салынатын адамдарға, оның ішінде уәкілетті органның және оның ведомстволық бағыныстағы ұйымдарының қызметкерлеріне жатқызу кезеңіне;

3) осы Заңның 22-6-бабы 1-тармағының 2) және 6) тармақшаларында және 5-тармағында көзделген мән-жайларды анықтау мақсатында тоқтатыла тұрады.

Осы тармақтың 3) тармақшасында көрсетілген жағдайда патенттік сенім білдірілген өкілдің қызметі аттестаттау комиссиясы үш ай ішінде тиісті шешім қабылдағанға дейін тоқтатыла тұрады.

Патенттік сенім білдірілген өкілдің қызметін тоқтата тұруға себеп болған негіздер жойылған жағдайда, оның қызметі аттестаттау комиссиясының хаттамалық шешімімен қайта жалғастырылады.

4. Патенттік сенім білдірілген өкіл сенім білдірушіден оның тапсырмасын орындауға байланысты алатын ақпарат Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде қызметтік және коммерциялық құпияға қойылатын талаптарды сақтаған кезде құпиялы болып танылады.

22-5-бап. Патенттік сенім білдірілген өкілдің құқықтары мен міндеттері

1. Патенттік сенім білдірілген өкіл өтініш берушінің (жеке немесе заңды тұлғаның), өзімен еңбек шартын жасасқан жұмыс берушінің немесе өзімен немесе өзінің жұмыс берушісімен азаматтық-құқықтық шарт жасасқан тұлғаның мүддесінде мынадай қызмет түрлерін:

1) зияткерлік меншік құқықтарын қорғау, зияткерлік меншік құқықтарын иелену немесе беру мәселелері бойынша консультация беру;

2) тапсырыс берушінің, сенім білдірушінің, жұмыс берушінің атынан және тапсырмасы бойынша селекциялық жетістіктерге өтінімдерді ресімдеу және жасау жөніндегі жұмыстарды жүзеге асыру;

3) селекциялық жетістіктерге құқықтарды қорғау мәселелері бойынша уәкілетті органмен және (немесе) сараптама жасау ұйымымен өзара іс-қимыл жасау, оның ішінде хат-хабар алмасуды жүргізу, сараптама шешімдеріне қарсылықтарды дайындау және жолдау, сараптама жасау ұйымы жанындағы сараптама кеңесінің отырыстарына қатысу;

4) лицензиялық (қосалқы лицензиялық) шарттарды және (немесе) өзгеге беру шарттарын жасасуға, қарауға және кейіннен оларды сараптамаға жіберуге жәрдемдесу қызметін жүзеге асыруға құқылы.

2. Патенттік сенім білдірілген өкілдің өкілеттігі сенімхатпен куәландырылады.

3. Патенттік сенім білдірілген өкіл селекциялық жетістіктерге өтінімдер беруге және (немесе) қорғау құжаттарын алуға, сондай-ақ апелляциялық кеңеске қарсылықтарды беруге байланысты істерді жүргізуге арналған сенімхаттың көшірмесін ұсынған жағдайда, көрсетілген өтінім немесе қарсылық берілген кезден бастап үш ай ішінде патенттік сенім білдірілген өкіл сенімхаттың түпнұсқасын тиісінше сараптама жасау ұйымына және уәкілетті органға ұсынуға міндетті. Түпнұсқалылығы расталғаннан кейін сенімхаттың түпнұсқасы қайтарылуға жатады.

Егер сенімхат шетел тілінде жасалса, онда міндетті түрде оның нотариус куәландырған қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы ұсынылуға тиіс.

4. Егер патенттік сенім білдірілген өкіл осы іс бойынша мүдделері іс жүргізу туралы өтініш жасаған тұлғаның мүдделеріне қайшы келетін тұлғалардың атынан өкілдік етсе немесе оларға консультация берсе немесе оны қарауға өзгеше қатысса, сондай-ақ, егер істі қарауға патенттік сенім білдірілген өкілдің жақын туысы, жұбайы (зайыбы) және оның жақын туысы болып табылатын лауазымды адам қатысса, ол тапсырманы қабылдауға міндетті.

22-6-бап. Патенттік сенім білдірілген өкілдің куәлігін қайтарып алу және оның күшін жою

1. Патенттік сенім білдірілген өкіл аттестаттау комиссиясының шешімімен:

1) өзінің аттестаттау комиссиясына берген өтініші негізінде;

2) Қазақстан Республикасының азаматтығы тоқтатылған кезде немесе Қазақстан Республикасының шегінен тыс тұрақты тұрғылықты жерге кеткен кезде;

3) патенттік сенім білдірілген өкілдің кәсіптік қызметінде бес жылдан астам үзіліс болған жағдайда;

4) патенттік сенім білдірілген өкіл қылмыс жасағаны үшін сотталып, соттың айыптау үкімі күшіне енген кезде;

5) патенттік сенім білдірілген өкіл қайтыс болған немесе ол хабар-ошарсыз кеткен деп танылған не қайтыс болды деп жарияланған жағдайда;

6) патенттік сенім білдірілген өкіл әрекетке қабілетсіз немесе әрекетке қабілеті шектеулі деп танылған жағдайда патенттік сенім білдірілген өкілдердің тізілімінен шығарылады.

2. Патенттік сенім білдірілген өкіл осы баптың 1-тармағының 4), 5) және 6) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша тізілімнен шығарылған жағдайда, аттестаттау комиссиясының шешімімен куәліктің күші жойылады. Куәліктің күшін жою туралы мәліметтер патенттік сенім білдірілген өкілдердің тізіліміне енгізіледі.

3. Осы баптың 1-тармағының 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген жағдайларда, патенттік сенім білдірілген өкілдің куәлігі патенттік сенім білдірілген өкілдің өзінің немесе соған негізі бар үшінші тұлғалардың өтінішінің негізінде аттестаттау комиссиясының шешімімен қайтарып алынады.

Осы баптың 1-тармағы 1) және 2) тармақшаларының негіздері бойынша тізілімнен шығарылған патенттік сенім білдірілген өкіл өзін тізілімнен шығаруға себеп болған негіздер тоқтатылып, тізілімнен шығару туралы шешім жарияланған күннен бастап үш жыл ішінде аттестаттау комиссиясына өтініш берген жағдайда, біліктілік емтиханын қайта тапсырмай-ақ, патенттік сенім білдірілген өкіл ретінде қайта тіркелуі мүмкін. Аттестаттау комиссиясы ұсынылған құжаттар бойынша осы баптың 1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген негіздердің жойылу фактісін анықтайды.

4. Патенттік сенім білдірілген өкілдердің тізілімінен шығарылған патенттік сенім білдірілген өкіл, бұл туралы мәліметтер енгізілген күннен бастап патенттік сенім білдірілген өкілдің қызметін жүзеге асыру құқығынан айырылады, ал оны патенттік сенім білдірілген өкіл ретінде тіркеу туралы куәлік қайтарып алынады не оның күші жойылады.

5. Патенттік сенім білдірілген өкіл осы Заңда белгіленген өз міндеттерін адал орындамаған жағдайда, уәкілетті орган құрамы уәкілетті орган қызметкерлерінің тақ санынан тұратын апелляциялық комиссия құрады.

Апелляциялық комиссия алқалы орган болып табылады және жеке және заңды тұлғалардың өз құқықтары мен заңды мүдделерін білдіретін патенттік сенім білдірілген өкілдердің қолданыстағы заңнаманы бұза отырып жасаған іс-әрекеттеріне олардың шағымдарын қарайды.

Патенттік сенім білдірілген өкілдің іс-әрекеттеріне шағым берген тұлғалар және өздеріне қатысты осындай шағым берілген патенттік сенім білдірілген өкілдер апелляциялық комиссияның отырысына қатысуға құқылы.

Шағымды қарау нәтижелері бойынша апелляциялық комиссия уәкілетті органға патенттік сенім білдірілген өкіл куәлігінің күшін жою туралы сотқа талап арыз жолдауға ұсыным жасайды не мынадай:

1) дәлелдемелердің жеткіліксіздігіне байланысты немесе объективті шешім қабылдауға ықпал ететін мән-жайлар анықталғанға дейін шағымның қаралуын кейінге қалдыру туралы;

2) шағымды қанағаттандырудан бас тарту туралы шешімдердің бірін қабылдайды.

Апелляциялық комиссияның шешімі жай көпшілік дауыспен қабылданады және хаттамамен ресімделеді. Апелляциялық комиссияның шешіміне сотқа шағым жасалуы мүмкін.

Апелляциялық комиссия туралы ережені уәкілетті орган бекітеді.

7-тарау. Қорытынды ережелер

23-бап. Осы Заңды қолдануға байланысты дауларды шешу

1. Сотқа және тұқымдарға берілген патенттер туралы заңдарды бұзуға байланысты даулар, атап айтқанда:

1) сортқа, тұқымға авторлық туралы;

2) патент иеленушіні белгілеу туралы;

3) патент иеленушінің пайдалануға ерекше құқығын және басқа мүліктік құқықтарын бұзу туралы;

4) селекциялық жетістікті пайдалануға лицензиялық шарттарды жасасу және оны орындау туралы;

5) осы Заңда көзделген өтемақыларды төлеу туралы;

6) шартқа сәйкес авторға сыйақы төлеу туралы;

7) патент беру туралы;

8) мәжбүрлеп лицензия беру туралы;

9) патенттен туындайтын құқықтарды қорғауға байланысты басқа да даулар сот тәртібімен қаралады.

2. Осы Заңның 22-1-бабының 2-тармағында көрсетілген уәкілетті органның шешімдеріне арыздар тиісті қарсылықтар апелляциялық кеңесте қаралғаннан кейін сотқа беріледі.

Ескерту. 23-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 31.10.2015 № 378-V Заңымен (01.01.2016 бастап қолданысқа енгізіледі).

24-бап. Селекциялық жетістіктерді өндірісте пайдалану

1. Пайдалануға ұсынылатын селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімдеріне селекциялық жетістіктерді агроөнеркәсіп кешенін дамыту саласындағы уәкілетті орган:

1) тұқымдар бойынша – шаруашылықтағы пайдалылығы жөнінде тұқымдарды сынау және байқау жөніндегі мемлекеттік комиссия жүргізетін мемлекеттік сынақ нәтижелері бойынша;

2) сұрыптар бойынша – шаруашылықтағы пайдалылығы жөнінде ауыл шаруашылық дақылдарын сұрыптық сынау жөніндегі мемлекеттік комиссия жүргізетін мемлекеттік сынақ нәтижелері бойынша немесе өтінім берушінің деректері бойынша енгізеді.

2. Өткізілетін ұрықтармен және асыл тұқымдық материалмен олардың қандай сортқа, тұқымға жататынын, қайдан шыққанын және сапасын куәландыратын тиісті құжаттар қоса жүруге тиіс.

Құжат тиісті аймақта пайдалануға ұсынылатын сорттың ұрығына, тұқымның асыл тұқымды материалына беріледі.

Ескерту. 24-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2011.01.10 N 383-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

25-бап. Заңдық маңызы бар іс-қимылдарға ақы төлеу

Уәкілетті органның патент беру, шарттарды тіркеу жөнінде іс-қимылдар жасағаны үшін Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес мемлекеттік баж алынады.

Ауыл шаруашылығы дақылдарының сортын сынақтан өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссия Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, ауыл шаруашылығы дақылдары сорттарын патентке қабілеттілігіне сынақтан өткізгені үшін төлемақы алады.

Ескерту. 25-бап жаңа редакцияда - ҚР 2012.07.10 N 34-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

26-бап. Жарияланымдар

1. Бюллетеньде селекциялық жетістікті тіркеуге қатысты:

1) селекциялық жетістік басымдығының күнін, өтінім берушінің атын (атауын), селекциялық жетістіктің атауын, егер бас тартпаса, автордың аты-жөнін көрсете отырып, оңды нәтиже мен алдын ала сараптамадан өткен патент беруге жасалған өтінімдер туралы;

2) патент беру туралы өтінім бойынша қабылданатын шешімдер туралы;

3) селекциялық жетістіктердің атауындағы өзгерістер туралы;

4) патенттерді жарамсыз және олардың күші жойылды деп тану туралы;

5) селекциялық жетістіктерді қорғауға қатысты басқа да мәліметтер жарияланады.

2. Өтінім туралы мәліметтер жарияланғаннан кейін кез келген тұлға өтінім материалдарымен танысуға құқылы.

Ескерту. 26-бапқа өзгеріс енгізілді - Қазақстан Республикасының 2004.07.09. N 586 Заңымен

27-бап. Шет елдерде селекциялық жетістіктерді патенттеу

Өтінім беруші Қазақстан Республикасы селекциялық жетістіктерді қорғау туралы екі жақты немесе көп жақты халықаралық шарт арқылы байланысы бар басқа мемлекеттің құзыретті органына селекциялық жетістікті қорғауға алғашқы өтінім беруге құқылы.

Өтінім беруші өзі алғашқы өтінім берген мемлекеттің құзыретті органы оған қорғау құжатын бергенін күтпей-ақ басқа мемлекеттердің құзыретті органдарына өтінім беруге құқылы.

Селекциялық жетістіктерге құқықтарды Қазақстан Республикасының шегінен тыс қорғауға байланысты шығындарды өтінім беруші өтейді.

Ескерту. 27-бап жаңа редакцияда - Қазақстан Республикасының 2004.07.09. N 586 Заңымен.

28-бап. Шетелдіктердің, азаматтығы жоқ адамдардың және шетелдік заңды тұлғалардың құқықтары

1. Шетелдіктер мен шетелдік заңды тұлғалар осы Заңда және Қазақстан Республикасының селекциялық жетістіктерді қорғау саласындағы өзге де заң және нормативтік құқықтық актілерінде көзделген құқықтарды Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары негізінде немесе өзара түсіністік принципіне Қазақстан Республикасының жеке және заңды тұлғаларымен бірдей пайдаланады.

2. Қазақстан Республикасында тұратын азаматтығы жоқ адамдар осы Заңда және селекциялық жетістіктерді құқықтық қорғауға қатысты өзге де актілерде көзделген құқықтарды, егер осы Заңнан және өзге де нормативтік құқықтық актілерден өзгеше туындамаса, Қазақстан Республикасының жеке және заңды тұлғаларымен бірдей пайдаланады.

29-бап. Халықаралық шарттар

Егер Қазақстан Республикасы бекіткен халықаралық шартта осы Заңдағыдан басқа ережелер белгіленсе, халықаралық шарттың ережелері қолданылады.

Қазақстан Республикасының
Президенті